

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 31 март 2022 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: четврт квартал 2021 година

На крајот на четвртиот квартал од 2021 година, **брuto надворешниот долг** изнесува 9.547 милиони евра и забележа квартално намалување од 323 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа намалување од 622 милиона евра и изнесуваат 5.909 милиони евра. Поголемото квартално намалување на побарувањата во однос на обврските доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 299 милиони евра, со што на крајот на декември 2021 година тој изнесува 3.638 милиони евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во четвртиот квартал произлегува од зголемувањето на приватниот нето-долг за 192 милиона евра и јавниот нето-долг за 107 милиони евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2020		30.09.2021		31.12.2021		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	%	п.п.	мил. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	8,536.1	80.3	9,870.4	84.1	9,547.3	81.4	-323.0	-3.3	-2.8	1,011.2	11.8	1.1
Бруто надворешен долг без репо	8,536.1	80.3	9,373.0	79.9	9,411.6	80.2	38.6	0.4	0.3	875.5	10.3	-0.1
Долгорочен долг	6,796.7	63.9	7,284.1	62.1	7,408.8	63.1	124.7	1.7	1.1	612.2	9.0	-0.8
Краткорочен долг	1,739.5	16.4	2,586.3	22.0	2,138.5	18.2	-447.7	-17.3	-3.8	399.1	22.9	1.9
Јавен долг	4,301.5	40.4	5,157.3	43.9	4,802.0	40.9	-355.3	-6.9	-3.0	500.5	11.6	0.5
Приватен долг	4,234.6	39.8	4,713.1	40.2	4,745.4	40.4	32.3	0.7	0.3	510.7	12.1	0.6
Бруто надворешни побарувања	5,236.8	49.2	6,531.2	55.7	5,909.1	50.4	-622.0	-9.5	-5.3	672.4	12.8	1.1
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	5,236.8	49.2	6,108.9	52.1	5,874.6	50.1	-234.3	-3.8	-2.0	637.8	12.2	0.8
Нето надворешен долг	3,299.3	31.0	3,339.2	28.5	3,638.2	31.0	299.0	9.0	2.5	338.9	10.3	0.0
МИП, нето	-6,900.6	-64.9	-7,132.0	-60.8	-7,307.7	-62.3	-175.7	2.5	-1.5	-407.1	5.9	2.6

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2020 година е претходен, додека за 2021 година е проценет податок (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, четврто тримесечје од 2021 година“ од 2.3.2022 година).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на декември 2021 година, изнесува 7.308 милиони евра, или 62,3% од проценетиот БДП² за 2021 година. Најголемиот дел од овој износ, или 85%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 73% се врз основа на сопственички капитал.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

² Податокот за БДП за 2021 година е проценет податок (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, четврто тримесечје од 2021 година“ од 2.3.2022 година).

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на декември од 2021 година, изнесува 9.547 милиони евра (или 81,4% од проценетиот БДП) и бележи квартално намалување од 323 милиони евра (или за 3,3%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка³, бруто-долгот бележи квартално зголемување од 39 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот приватен долг (за 32 милиона евра), како и на јавниот долг (за 6 милиони евра). Кварталниот раст на приватниот долг се должи на зголемениот долг на приватните банки (за 84 милиони евра) при намалување на обврските на небанкарскиот приватен сектор (за 39 милиони евра) и на капитално поврзаните субјекти (за 12 милиона евра). Зголемувањето на јавниот долг се должи на растот на обврските на јавните банки и јавните претпријатија (за 85 милиона евра) и на централната банка (за 5 милиони евра), во услови на пад на обврските на секторот „држава“ за 84 милиони евра.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на 2020 година, бруто надворешниот долг е повисок за 1.011 милиони евра, или за 11,8%. Со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешниот долг е зголемен за 875 милиони евра, при раст на приватниот надворешен долг (за 511 милиони евра) и јавниот надворешен долг (за 365 милиони евра). Зголемувањето на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 341 милион евра), на небанкарскиот приватен сектор (за 104 милиони евра) и на приватните банки (за 66 милиони евра). Повисокиот јавен долг е резултат на растот на долгот на централната банка (за 170 милиони евра), како резултат на новата распределба на СПВ, растот на долгот кај

³ Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ најчесто истовремено ги извршува овие трансакции во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи најчесто се склучуваат истовремено, не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг, односно овие трансакции вообичаено имаат неутрален ефект на нето-основа, иако постојат и исклучоци, кога склучените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки.

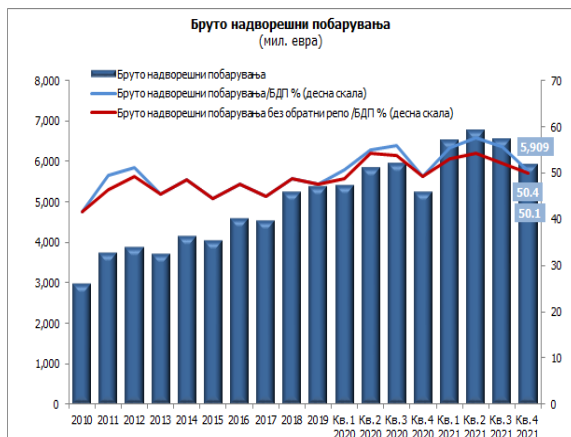
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

секторот „држава“ (за 115 милиони евра) и кај јавните банки и јавните претпријатија (за 80 милиони евра).

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на четвртиот квартал од 2021 година, изнесуваат 5.909 милиони евра (или 50,4% од проценетиот БДП) и остварија квартално намалување од 622 милиона евра (или за 9,5%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се намалени за 234 милиони евра и изнесуваат 5.875 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на намалените приватни побарувања за 160 милиони евра и намалените јавни побарувања за 74 милиони евра. Падот на приватните побарувања произлегува од намалените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 269 милиони евра) и на останатите сектори (за 24 милиони евра), при зголемени побарувања на депозитните институции (за 133 милиона евра). Намалувањето кај јавните побарувања е резултат на падот на побарувањата на централната банка.

Во споредба со крајот на претходната година, бруто надворешните побарувања се повисоки за 672 милиона евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 638 милиони евра, и тоа како резултат на зголемените приватни и јавни побарувања (за 369 и 269 милиони евра, соодветно). Растот на приватните побарувања се објаснува со зголемените побарувања на останатите сектори (за 141 милион евра), на капитално поврзаните субјекти (за 115 милиони евра) и побарувањата кај депозитните институции (за 113 милиони евра), додека зголемените јавни побарувања се одраз на порастот на официјалните девизни резерви на централната банка.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

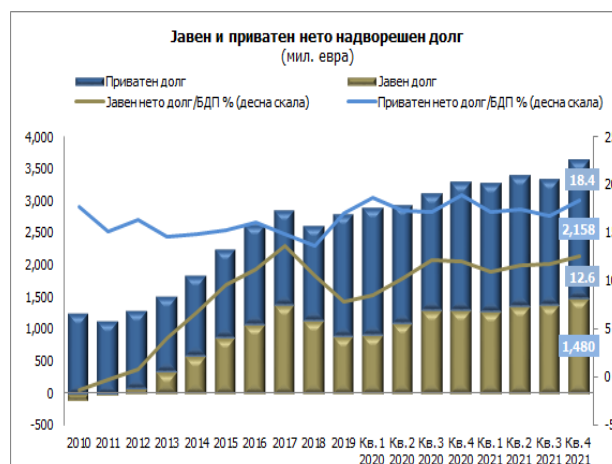
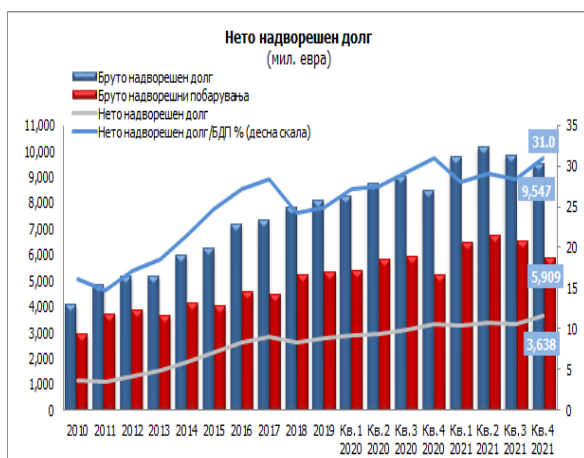

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Нето надворешен долг

На 31.12.2021 година, нето надворешниот долг изнесува 3.638 милиони евра (или 31% од проценетиот БДП). Нето надворешниот долг во четвртиот квартал од 2021 година е зголемен за 299 милиони евра, или за 9%. Од аспект на структурата, и понатаму поголемо учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 59%.

Во однос на крајот на 2020 година, нето надворешниот долг е зголемен за 339 милиони евра (или 10,3%), при зголемување на нето јавниот долг (за 197 милиони евра) и зголемување на нето приватниот долг (за 142 милиона евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на четвртиот квартал од 2021 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 176 милиони евра и изнесува 7.308 милиони евра, што претставува 62,3% од проценетиот БДП за 2021 година.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП произлегува од поголемото намалување на средства (за 527 милиони евра) во однос на намалените обврски (за 351 милион евра). Анализирани по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти бележат зголемување за 299 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се намалени за 123 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2020 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 407 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на должнички инструменти (за 339 милиони евра) и на сопственички инструменти (за 68 милиони евра).

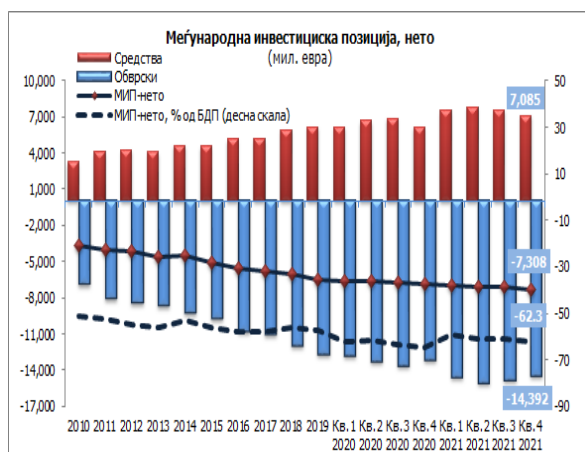
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Кв.1 2020	Кв.2 2020	Кв.3 2020	Кв.4 2020	Кв.1 2021	Кв.2 2021	Кв.3 2021	Кв.4 2021
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-4,177.6	-4,558.4	-4,549.0	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,039.5	-6,458.4	-6,590.7	-6,570.1	-6,728.0	-6,900.6	-6,961.3	-7,141.0	-7,132.0	-7,307.7
Средства	4,257.5	4,082.5	4,634.0	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,913.6	6,163.8	6,180.7	6,699.3	6,858.4	6,172.5	7,523.9	7,819.3	7,611.8	7,084.8
Директни инвестиции	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	1,036.5	1,018.7	1,060.5	784.3	1,122.0	1,121.7	1,236.6	967.6
Порfolio инвестиции	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	352.5	402.3	429.1	470.9	513.3	548.2	561.7	650.0
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.4	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.3	4.1
Валутни и депозити	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	559.8	556.7	559.1	562.9	524.3	522.5	540.7	657.6
Заеми	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	294.5	160.2	310.8	87.3	393.0	492.0	523.1	129.6
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	915.4	916.8	1,014.0	902.3	1,027.4	1,099.0	1,054.0	1,031.7
Останати сметки за наплата	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.3	0.4	0.2	0.4	0.3	0.3	0.6	0.9
Девизни резерви	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,017.3	3,639.7	3,480.2	3,359.9	3,939.2	4,031.1	3,690.7	3,643.3
Обврски	8,435.1	8,640.8	9,183.0	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.0	12,622.2	12,771.4	13,269.4	13,586.4	13,073.1	14,485.2	14,960.3	14,743.8	14,392.4
Директни инвестиции	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,742.1	6,653.9	6,729.5	6,537.1	6,886.2	7,102.4	7,229.4	7,189.0
Порfolio инвестиции	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	1,648.9	2,285.7	2,287.4	2,103.8	2,698.7	2,703.5	2,216.1	2,150.8
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	4.3	4.5	4.8	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9
Валутни и депозити	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	259.6	276.5	238.6	253.3	272.8	271.0	226.2	297.3
Заеми	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,195.4	3,195.4	3,390.6	3,267.2	3,616.9	3,850.6	3,876.5	3,597.4
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	854.5	773.3	856.6	827.8	926.4	949.1	948.6	905.7
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на вложување (нето-создавање обврски)	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	81.3	80.0	78.9	77.4	79.2	78.7	241.9	247.3

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Ревизии на податоци

Податоците за бруто надворешниот долг и побарувањата во ова соопштение содржат редовни ревизии на податоците за периодот јануари – септември 2021 година. Промените кај бруто надворешниот долг и побарувањата произлегуваат од подобриот опфат на податоците кај трговските кредити и аванси и заеми. Од аспект на насоката на промените, во првите два квартала на 2021 година, ревизијата на податоците доведе до зголемување на бруто надворешниот долг за 0,6 милиони евра и 1,7 милиони евра,

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

соодветно, додека во третиот квартал бруто надворешниот долг е речиси непроменет. Бруто надворешните побарувања се зголемени во првиот и во вториот квартал од 2021 година (за 0,3 милиони евра и 0,5 милион евра, соодветно), додека во третиот квартал бележат намалување (за 1,2 милиона евра).

Истовремено, овие промени се одразија и кај нето надворешниот долг, но и кај МИП, нето. Исто така, за промените од должничките инструменти, врз ревизијата на МИП, нето, придонесе и ревизијата кај сопственичките инструменти, коишто речиси во целост се резултат на новите податоци добиени од кварталните извештаи за остварениот и планираниот финансиски резултат на друштвата со директни инвестиции од странство. Ревизијата доведе до зголемување на негативната МИП за 12 милиони евра во првиот, 22,7 милиони евра во вториот и 32,5 милиони евра во третиот квартал од 2021 година.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspх

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspх

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 јуни 2022 година (референтен пресек заклучно со март 2022 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).